

Jan Bleyen (1980) is doctor in de geschiedenis. Momenteel doceert hij Mondelinge Geschiedenis en Historische Antropologie aan de Katholieke Universiteit Leuven. Zijn interesse als historicus gaat uit naar antropologische thema's zoals het lichaam, emoties en zintuigen. Eerder publiceerde hij onder meer *De dood in Vlaanderen* (2005).

Historicus Jan Bleyen luisterde naar ervaringen van ouders van een doodgeboren baby. Hij sprak zowel mensen die vijftig jaar geleden een kind hebben verloren als ouders die dit recent hebben meegemaakt. Deze mondelinge geschiedenis laat zien hoe grondig de omgang met doodgeboorte in een halve eeuw is veranderd. De verhalen tonen op aangrijpende wijze dat we rouw heel anders zijn gaan beleven. *Doodgeboren* is een empathische en vernieuwende studie naar een ingrijpend, veel voorkomend fenomeen.

'Geboorte en dood zijn de twee uitersten waartussen wij tijd krijgen om zin en betekenis te creëren. Als die twee versmelten in een doodgeboren kind, krijgen we die kans niet. Jan Bleyen toont hoe mensen daarmee omgaan. Het mooiste boek over het pijnlijkste onderwerp.'

– Paul Verhaeghe, auteur van *Het einde van de psychotherapie*

JAN BLEYEN *Doodgeboren*

9 789023 466574

www.debezigebij.nl

JAN BLEYEN *Doodgeboren*

EEN MONDELINGE GESCHIEDENIS
VAN ROUW

Laudatio uitgesproken voor "Doodgeboren. Een mondelinge geschiedenis van rouw", het boek van Jan Bleyen (26/01/2011)

door [Erwin Mortier](#) op vrijdag 27 januari 2012 om 20:24
Dames en Heren,

Beste ouders,

Lieve Jan,

Het is met enige schroom dat ik vanavond hier voor u sta, blij als ik ben, overigens, heel erg blij, dat ik samen met u dit boek in de wereld mag verwelkomen. Ik heb het genoeg gehad het te mogen zien groeien, Ik heb genoten van de geestdrift waarmee Jan het heeft geschreven, en ik geniet nu het genoeg, en de eer, het in te leiden op het moment dat het de wereld ingaat en, weet ik wel zeker, op de rustige, stille en slinkse wijze eigen aan de letteren, zijn weg zal vinden naar vele lezers die er herkenning, troost, en wijsheid in zullen vinden.

En toch voel ik schroom. Het meest absolute verlies dat een mens kan treffen, wanneer nieuw leven, nieuw menselijk leven sterft op het ogenblik dat het ter wereld komt, ken ik niet. Ik heb het nooit aan den lijve ondervonden. Mijn kinderen zijn slechts papieren kinderen, er kan weinig met hen mislopen, maar ze leven ook niet. Tenzij wanneer een anonieme lezer hen met zijn verbeelding beademt en hen toevoegt aan de bladzijden van zijn eigen ziel.

Wanneer vrienden van me vader of moeder woorden citeer ik voor hen vaak de woorden van E.M. Forster: 'Baby's are better dan values.' Ieder nieuwgeboren kind is de vrucht van het leven an sich, dat we wel kunnen doorgeven, maar niet bezitten, en dat de dood altijd een voetje voor wil blijven. Het houdt steeds een vorm van hoop in, die dieper en verder reikt dan onze eigen verwachtingen. Het is in alle opzichten nieuw leven, en wanneer dat nieuwe leven zelf sterft voor het zich kan ontplooien, grijpt de ontreding evenzeer dieper en verder.

Het is het leven zelf, dat ons verraadt.

De wanhoop die dat absolute verlies oproept kan ik me wellicht slechts schamel voorstellen. Verlies is mij niet vreemd, maar er zijn altijd herinneringen. Hoe ontwrichtend ieder afscheid ook is, het gaat om geleefde levens, om gedeelde geschiedenissen.

Ik ben blij en dankbaar dat Jan, die toch een stuk jonger is, en die wellicht, ik weet natuurlijk niet alles, nog minder kinderen heeft, al hoop ik dat hij nog veel papieren vruchten mag baren, zich niet door schroom heeft laten weerhouden en uw geschiedenissen heeft beluisterd.

Ik was diep geroerd toen hij me intussen drie jaar geleden stukken uit 'Doodgeboren' liet lezen. Ik werd geraakt door uw getuigenissen, waardoor een deel van de menselijke ervaring die voor mij altijd een abstractie zal blijven, toch invoelbaar werd - waardoor, ik wie weet, zelfs wijzer werd.

Maar ik was minstens even geroerd door de hoop die ondanks alles uit de ervaringen van het verlies opsprong. Een hoop die al belichaamd wordt door de daad van het vertellen zelf, de kracht waarmee u het kind toch een leven gaf, in de onuitputtelijkheid van taal en verhaal. Een kracht die me liet zien dat wij mensen in de eerste plaats poëtische wezen zijn - uit noodzaak, noodgedwongen.

Alle grootheden die eigen zijn aan het menselijke bestaan, de liefde, groei en verval, verlies, de dood, de vriendschap, zetten elk op hun manier onze zekerheden, onze veilige definities onder druk. Er is altijd iets dat zich niet laat pakken in klinkers en medeklinkers, in denkbeelden of ideeën - en gelukkig maar. Maar ik werd zeer gegrepen door de verstomming waarin de dood die samenvalt met de geboorte de vertellers die Jan beluisterde heeft geworpen. Door de storm van radeloze vragen die het verlies in hen ontketende, alsof in één klap de hele wereld zich onttreedt van de plakbriefjes van woorden waarmee wij mensen hem voor ons bevattelijk maken.

Als je doodgeboren wordt, word je dan wel geboren?

Ben je dan wel moeder, of vader, zus of broer?

Als je geen naam mag hebben, besta je dan wel?

En als er geen graf is, waar moet je dan heen?

En tegelijk voelde ik diepe ontroering, en respect, voor de scheppingsdrang -en kracht die u en ongetwijfeld vele andere ouders ertoe bracht, soms na decennia, uw kind alsnog een naam te geven, een plaats, een betekenis, een bestaan, door hen te verwelkomen en te huisvesten in verhalen, in symboliek en ritueel, en dus in het warme hart van onze menselijkheid.

'Doodgeboren' beaamt daarmee iets wat mijzelf als schrijver en dichter altijd nauw aan het hart heeft gelegen. De poëzie is niet in de eerste plaats een vorm of een kunst, maar een resonantieruimte van het woord, van onze talen, die voor ons de klappen van de wereld opvangen en ons het vermogen schenken wat anders alleen maar dof en hard zou zijn te laten galmen en soms zelfs te laten zingen. Door het woord veranderen we van dieren die horen in mensenwezens die kunnen luisteren.

Naar het einde van haar leven toe, noteerde in een van haar verzen Emily Dickinson, over haar eigen poëzie: 'Dit is mijn schrijven aan de wereld, die nimmer schreef naar mij.'

Het is een zin die vaak door mijn hoofd ging toen ik Doodgeboren aan het lezen was. Er is wellicht geen enkel scheppen dat niet voorkomt uit intense ervaringen van verlies en verlatenheid in een wereld die doof blijft voor ons lot..

Ik ben u, dames en heren, dankbaar omdat u uw verhalen door Jan hebt laten beluisteren en hem en ons daarmee van geschiedenissen en geschiedenis hebt voorzien. Ik ben Jan dankbaar dat hij ze te boek heeft gesteld.

Ik hoop, en weet wel zeker, lieve vriend, dat je papieren kind, dat nu klaarstaat om, op de onnaspeurbare wijze eigen aan boeken, van lezer tot lezer te reizen, in veel hoofden geschiedenis zal openen en vele mensen zal sterken en aanvuren om te spreken en te schrijven, om namen te geven en ruimte te scheppen, tegen het grote stilzwijgen in.

Ik dank u,

Erwin